

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Cod. I., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cârțișoreană, Decebal, Detunata, Eoiana, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogăna, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavosdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rureana (Cap.-Mândăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Serădiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășna), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe ½ an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Cursurile și prelegerile populare.

II. Cursurile economice.

Experiențele au dovedit cu prisosință, că *cursurile economice* sunt mijloace excelente pentru răspândirea cunoștințelor folositoare și, peste tot, a culturii în masa poporului. Aceasta e și cauza, că de ele se face uz din partea tuturor popoarelor pornite pe calea civilizației. Și cu cât civilizația și bunăstarea sunt ajunse la un grad mai înalt, cu atât cursurile economice sunt aranjate de către conducători cu mai multă stăruință și îmbrățișate de mulțime cu mai multă căldură.

Exemple avem și în patrie.

Maghiarii, s. e., cari, identificându-se cu statul, au monopolizat aproape întreg învățământul, incluzive cel economic, ei, pentru cari statul a înființat școale economice superioare de tot felul, de asemenea, școale secundare și inferioare, ei, la cari învățământul economic se face exclusiv în limba maternă, — beneficiază pe o scară întinsă de învățământul predat în cursurile economice. La ei cursurile economice de tot felul se numără în fiecare an cu sutele, ba chiar și cu miile. La ei și în *școala de repetiție economică* învățământul se face numai în limba maternă.

Poporul săsesc, așa de înaintat în cultură și bunăstare, cu școale economice în limba maternă, și-a îndreptat de mult atenția și lucrează cu mult succes în direcția de a răspândi cunoștințele de specialitate prin cursurile economice. La învățătorii lor ambulanti s'a adăog

și o învățătoare ambulantă, care peste iarnă ține în comune cursuri din economia de casă, iar peste vară cursuri pentru cultura legumelor și pentru valorizarea poamelor. Cursurile economice aranjate de ei în anul 1912 se ridică la numărul de 56.

Ne putem închipui dară ce progres frumos se poate obține prin astfel de cursuri economice, presărate în toate regiunile locuite de poporul săsesc.

Și pe când la alte neamuri se lucrează în modul arătat, la noi nu se țin de loc cursuri economice, cu toate-că chiar noi avem cea mai mare necesitate de ele.

Școala noastră primară luptă cu greutatea, aproape insuportabile, ce le aduce cu sine bilinguismul. Școala noastră economică de repetiție, unde o avem, are să provadă instrucția întreagă în limba maghiară. Astfel ne putem închipui, ce rezultate poate să dea un astfel de învățământ, pus pe baze așa de nefirești, când nu avem de loc întocmite nici cursuri economice cu limba maternă, în cari să se întregască cunoștințele mance câștigate în școală sau în practica economică din casa părintească.

Trebuie deci să constatăm și cu această ocazie, cu multă durere, că noi fiind cu totul neorientați în privința învățământului economic, facem foarte puțin pentru promovarea progresului în direcția aceasta.

Dar, împrejurările între cari trăim fiind așa de grele, iar poporul nostru de altă parte fiind așa de înapoiat și în privința unei economii raționale, este neapărată trebuință să se discute

și lămurească această chestiune de viață pentru viitorul poporului nostru.

Această împrejurare ne îndeamnă să stăruim în aceste șire, asupra importanței cursurilor economice.

În aproape totalitatea comunelor noastre sunt neapărat necesare o mulțime de reforme pe terenul economic.

În jurul caselor din satele noastre nu se vede, doar, nicăiri o *groapă de gunoiu*, rațional întocmită; cu toată groapa de gunoiu s'a numit, și cu drept cuvânt, baia de aur a plugarului. Și cât de necesar ar fi să se pornească o lucrare în această direcție, prin *cursuri de agricultură*, ținute în diferite regiuni ale țării, locuite de Români! Cu ocazia cursurilor de agricultură ar fi să se facă în sate câte o groapă de gunoiu model, să se deie povețe poporului cu privire la îngrijirea gunoiului, a zămii de gunoiu, a timpului când și a modului cum e să se așeze gunoiul sub brează etc. Cu aceste prilejuri ar fi să se trateze despre arături, grăpat și tăvălugit; apoi despre sămănatul și lucratul cu feluritele mașini agricole, despre grăpatul fânațelor și pășunilor etc. Un curs, fie și numai de 5—10 zile asupra agriculturii în o comună, făcându-se și demonstrațiuni practice, ar fi de cel mai mare folos pentru țaranul nostru. Aceste cursuri de regulă ar trebui combinate cu lecții asupra *culturii vitelor*. La noi este încă foarte mult de făcut și în această privință. De aceea povețele emanate dela agronomii noștri, cu privire la cultura rațională a vitelor, ar fi ca o ploaie căzută asupra pământului, ars de secetă îndelungată.

Dar și mai rău ca în agricultură stăm cu privire la cultura pomilor. Mii de sate de ale noastre sunt lipsite aproape cu totul de pomi, altele au pomi, dar soiul acestora lasă foarte mult de dorit. Astfel că și în satele cele mai bine situate în privința culturii pomilor, *cursurile de pomărit* sunt o necesitate arzătoare, și aranjarea lor se impune neapărat în toate comunele noastre.

Nu mai puțin necesară ni-se arată, în foarte multe locuri, chestia învățământului cu privire la cultura rațională a viilor și îngrijirea vinului, așa că *cursurile de vierit* au devenit și ele o problemă destul de importantă în viața poporului nostru.

De altă parte nimica mai neglijat la noi decât cultura legumelor, cu o mică excepție a unor orașe și orașele, unde se cultivă legume pentru piață. Satele noastre fiind lipsite de grădini de legume, locuitorii lor duc lipsă și de aceste și pentru acoperirea necesităților lor trebuie să le cumpere pe bani dela locuitorii altor neamuri, mai înaintate decât noi și în

această privință. *Cursurile pentru cultura legumelor* ar face un neprețuit serviciu în scopul îmbrățișării acestui ram de economie din partea poporului nostru.

Neglijată este la noi și cultura albinelor. Acest ram de economie, destul de bănos și folositor, este și el lăsat în grija sorții. În cele mai multe sate de ale noastre abia se găsesc câteva zeci de stupi în coșnițe de nuiele, rău tratați și de foarte puțin folos. Coșnițele sistematice de scândură, în multe locuri nu sunt cunoscute, nici chiar după nume. Oamenii nu au ideie despre mașinile și uneltele de stupărit, nici de extragerea mierii cu mașina centrifugală, pe care cale se obține o miere curată și prețioasă. Oamenii noștri nu știu, că în fiecare sat s'ar putea ține mii de stupi, așa că fiecare plugar să beneficieze de roadele albinelor, roade adunate cu multă trudă din partea lor, și cu prea puțină osteneală din partea omului. Iată deci că și *cursurile de stupărit* au o menire din cele mai frumoase și folositoare.

Dar, afară de cursurile, despre care am amintit în șirele precedente, mai sunt și altele nu de mai puțină însemnătate în viața fiecărui popor.

Astfel sunt neapărat necesare *cursurile asupra economiei de casă*, unde sunt atâtea nevoi de înlăturat și atâtea lucruri bune de introdus. Gătirea bucatelor, curățenia caselor, cusutul, cârpitul, spălatul, îngrijirea bolnavilor, îngrijirea copiilor ș. a., sunt tot atâtea chestiuni, cari reclamă cea mai mare atențiune a păturii noastre conducătoare și mai ales a femeilor noastre culte pentru schimbarea în bine a stărilor nefavorabile actuale dela sate.

Nu mai puțin se impune o ameliorare radicală cu privire la industria agricolă a țaranului nostru și astfel trebuie să stăruim ca lipsa de îndemânare, care-l caracterizează, să o transformăm, prin *cursuri pentru deprinderea mâinii* (industria agricolă) în un isvor nesecat de bunătați. Țaranul trebuie deprins în zilele și serile de iarnă cu diferite lucrări, neapărat necesare în economie. Intrebuințarea bardei, a oblului, a firezului, a ciocanului ș. a., sunt tot atâtea lucruri folositoare pentruca, în chipul acesta, săteanul să-și poată face însuș măcar o parte din obiectele absolut necesare în viața de toate zilele. Anume: să-și poată face o loitră, o leucă sau un jug, să poată înciocolă un lădoiu, să-și poată ridica un coteț, un coșar și alte lucruri de trebuință la casă, cum sunt coșnițele de scânduri pe seama albinelor etc.

Dar câte alte lucruri nu s'ar putea deprinde în serile lungi de iarnă, ca s. e. împletitul coșurilor de căruțe, împletitul diferitelor soiuri de corfe, coșuri de albine ș. a.

Nu de puțin folos este și deprinderea împletitului pălăriilor de paie, a rogojinilor de papură ș. a. Și totașa de folositor ar fi să se deprindă sătenii cu facerea furcilor, greblelor și cu repararea diferitelor unelte de economie. În chipul acesta săteanul nostru ar produce în timpul liber câte ceva, și totodată ar fi împiedecat de a bate calea cărcimei, de a-și prăda averea, de a-și strică sănătatea și de a se ruina și moralicește.

În același timp, fiindcă la ordinea zilei este chestia întrupării cooperativelor în satele noastre, *cursurile pentru împrietinirea mulțimii cu chestia cooperativă*, cu deprinderea contabilității etc., sunt și ele nu numai de actualitate, dar de un folos de prima ordine.

Credem că am arătat, în cele precedente, destul de lămurit necesitatea *cursurilor economice* pentru poporul nostru.

Ar urmă acum să arătăm: cine să pornească acțiunea pentru întruparea acestor cursuri, de unde să se iee mijloacele bănești necesare, când și unde să se țină?

Cu răspunsul la aceste întrebări vom sfârși astăzi mai repede, rezervându-ne să-l dăm complet, altădată. Ajunge, credem, să spunem, cum am spus și în alte ocazii, că la noi este făcut un început de învățământ economic. Mai serios, și în cercuri mai largi, se ocupă cu el «*Asociațiunea*», prin organele sale din despărțăminte și prin conferențiarii săi. Tot așa de bine a îmbrățișat această chestiune «*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului*». Aceste două corporațiuni, va fi bine, să se ocupe acum, nu numai cu chestia prelegerilor singuratică, ci și cu chestia *cursurilor economice*, studiind problema din toate punctele de vedere și stăruind pentru realizarea ei.

Mijloacele bănești în scopul cursurilor le vor căuta pretutindeni și vor bate la toate ușile pentru procurarea lor. Ar trebui, doară, să cerem și dela stat, unde vărsăm și noi sume de milioane și de unde nu ni se întoarce aproape nimica, pentru scopuri economice.

Programul amănunțit al cursurilor economice încă nu se poate da în câteva șire. Chestia: când și unde să se țină aceste cursuri, deasemenea pretinde o tratare mai amănunțită și sistematică.

De data aceasta, credem a fi bine, să mai amintim, că acum, în preajma iernii, este neapărat necesar să nu scăpăm din vedere chestia *cursurilor economice*, cari au menirea de a reformă problema economică a poporului nostru și de a-i pregăti, în modul acesta, un viitor mai fericit.

Situația financiară.

Evenimentul cel mai de seamă întâmplat în ultimele zile în piața financiară internațională este reducerea etalonului oficial al Băncii imperiale germane dela 6% la 5½%, întâmplată la 27 Octomvrie a. c.

Intr'un timp atât de neobicinuit, cu 4 zile înainte de ultimo, și atunci când în prima piața financiară internațională, în London, situația este încă tot nelimepizată și lumea financiară mai curând se așteptă la o nouă urcare a ratei, măsura luată de Banca imperială germană vine aproape ca o surpriză. Ea este o pronunțată concesie făcută cercurilor industriale și agrare din Germania, cari sub greutatea sarcinilor, ce a impus vieții economice, timp atât de îndelungat, etalonul de 6%, au cerut deja de mult și cu multă insistență conducerii Băncii imperiale reducerea etalonului. Factori importanți par a-și fi validat în cazul acesta influința, sub presiunea căreia în fine Banca, lăsând la o parte toate nedumeririle, ce aveă în contra reducerii, s'a hotărât la o reducere numai cu ½%.

Prin acest act Banca imperială germană s'a emancipat deocamdată de Banca Angliei, pe care până acum o urmă — precum se știe — consecvent în politica sa de discount. Pe lângă considerațiile la viața economică germană, reducerea etalonului din Berlin a fost determinată însă de sigur și de situația favorabilă internă a Băncii imperiale germane, a căreia rezervă de aur, conform ultimului sumar este de 1249 milioane Marce, cu 333 milioane mai mare decât în perioada corăspunătoare a anului trecut, iar portfoliul ei de cambii reprezintă suma de 970 milioane Marce, arătând față de anul trecut o reducere de 500 milioane.

Considerând situația celorlalte centre mari financiare, în deosebi a Londrei se naște întrebarea, fi-va oare de durată actualul etalon al Băncii imperiale germane și însemnează oare reducerea aceasta, primul signal pentru apropiata îmbunătățire a situației generale financiare?

Cheia situației se află acum în London. Dacă Banca Angliei își va menține rata actuală, sau s'ar hotărî chiar la o reducere a ei, ceea ce însă este foarte puțin probabil, atunci erva banilor scumpi și a situației financiare încordate se poate considera ca fiind pe sfârșite și este nădejde, că succesiv se vor reîntoarce stări mai normale pe piața de bani. Din contră dacă Banca Angliei, pentru apărarea stocului ei metalic, s'ar vedea din nou nevoită la o urcare a etalonului, la 6%, atunci vrând-nevrând

va trebui să-i urmeze imediat și Banca imperială germană și etalonul redus în zilele trecute va rămâne numai un scurt episod.

Banca Austro-Ungară, după părerea cercurilor financiare bine informate, chiar și în caz de menținere a ratelor actuale în Berlin și London deocamdată abia va fi în poziție a urmă exemplul Băncii imperiale germane, cu care dealtcum — precum este știut — stă în strânsă legătură în ce privește politica ei de discount. Considerații față de valuta monarhiei impun conducerii Băncii Austro-Ungare rezerve cu privire la reducerea ratei și este puțin probabil, ca aceasta să mai urmeze în cursul anului curent.

Pensiunea funcționarilor de bancă.

Cele mai multe institute aparținătoare „Solidarității“ abia au 4—6 funcționari. Avansarea acestora la același institut, în urma numărului așa restrâns al funcționarilor, e aproape imposibilă. Avansarea funcționarilor capabili prin o trecere dela un institut la altul e iarăși riscată și împreună cu pierderi, după ce prin acest schimb ar fi să-și piardă funcționarul 10—15—20 ani la fondul de pensiune al institutului, ce ar fi să-l părăsească, care drept câștigat foarte rar se obligă noul institut a-l recunoaște la fondul său de pensiune.

Această stare e cauza principală că funcționarii de bancă sunt azi ca legați de glie și că mulți oameni capabili se împacă cu situații imposibile.

Discutând această chestiune cu mai mulți prietini, funcționari de bancă, le-am expus părerea, că pentru curmarea acestui rău ar fi de dorit, ca:

„Solidaritatea“ să înființeze un fond central pentru pensionarea funcționarilor dela toate institutele aparținătoare aceleia. Acest fond va forma proprietatea tuturor institutelor aliate, în proporția contribuțiilor făcute, și se va augmenta din contribuțiile institutelor și de tragerile din plata funcționarilor.

Institutele vor contribui anual s. e. câte 8% după plata funcționarilor, iar funcționarilor li-se vor detrage din plată s. e. câte 4%.

Funcționarii vor beneficia s. e. ca funcționarii de stat, după 10 ani de serviciu, de pensiune de 40% din plată, după 40 ani de serviciu de pensiune egală cu plata. Incepând dela 10 ani până la 40 ani de serviciu pensiunea va crește an de an cu câte 2%.

Institutele vor fi obligate a înscrie pe toți funcționarii la acest fond de pensiune cu ziua înactivării aceleia.

Ce privește drepturile câștigate de funcționari la fondurile de până acum, acelea se vor putea trece ca

datorie asupra fondului central așa, că institutul va trece din fondul de pensiune al institutului la fondul central câte 12% din plata avută de funcționari în anii ce le numără la pensie, cu interesele intereselor de 5% per ziua înactivării fondului central de pensiuni, adică acele sume, cari le-ar fi încasat fondul central dacă eră înactivat deja în primii ani de funcțiune a celor mai vechi funcționari încă în activitate. Aceste sume vor rămâne ca depuneri ale fondului central la respectivul institut și pe mai departe.

Pentru studierea chestiunii expusă numai pe scurt și șematic, să se emită chestionare potrivite și materialul incurs să se prelucre prin delegați pricepuți. Eu am firma convingere, că rezultatul va fi multămitor atât pentru institute, considerând rizicul de care scapă, cât și pentru fondul contemplat, dar mai ales pentru funcționarii, cari prin acest fond de pensiune central vor primi posibilitatea de-a avansa dela un institut la alt institut aparținător „Solidarității“ fără de-a li-se altera anii câștigați la pensiune.

Rolul „Băncii generale de asigurare“ în această acțiune se va putea studia primindu-se odată materialul informativ dela institute și eventualul ofert al acestui institut, de sub egida aceleiași „Solidarității“.

Bla j, 1913, X. 25.

*Ioan F. Negruțiu jun.,
inginer.*

*

Apreciem scrisesele d-lui inginer Negruțiu și recunoaștem și din parte-ne necesitatea de a studia această chestiune prin factorii noștri competenți.

Amintim însă, că felul asigurărilor, ce se practică de banca noastră de asigurare cu privire la funcționarii de bancă, nu exclude posibilitatea de a se putea trece o asigurare la un alt institut, în caz când funcționarul respectiv ar face o asemenea trecere. Prin urmare — tocmai contrarul de până acum — funcționarii nu vor mai fi „legați de glie“.

E drept că asigurările băncii noastre sunt azi facultative, neobligatoare pentru institutele de bani. Trebuie însă să fim mulțumiți și cu atâta, pentru că continuându-se cu stăruință, se vor introduce la cât mai multe bănci, așa că — la timp oportun — nu va fi greu a-le introduce și obligator.

Fond comun? E bine să se facă. Și dacă se va afla modalitate potrivită, se va și face. Or, aceasta va fi mai ușor după ce asigurările funcționarilor dela singuraticile bănci vor fi fapt împlinit. Cu aceste asigurări se vor compensa îndatoririle retroactive ale băncilor la fondul comun și ele vor putea fi continuate fără greutate.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XXIV.

Regulamente.

Serviciu. Dacă vrei ca să observi strict regulamentul de serviciu, atunci zi de zi și an de an, vei fi mereu legat de masa de birou, abstrăgând sărbătorile după calendar. Deși este neplăcut aceasta, totuși ești dator acest sacrificiu branșei tale, sacrificiu, pe care îl pretinde fiecare bancă pe o formă. În afacerile de bancă, mai mult decât în ori și care alt soi de afaceri, partidele doresc să convină personal cu directorul. Poate fi loctiitorul tău cât de capacitat el nu-i directorul și clienții nu-l recunosc de al doilea eu al tău, sau egal cu tine. Prima cerință în afacerile de bancă e: ca ușa de birou să fie deschisă pe întreaga durată a oarelor de serviciu și a doua: ca tu în timpul acesta să te afli în birou. Dacă clientela ta observă, că tu nu prea ești punctuos în privința aceasta, ci că afaceri importante sunt nevoiți ca să le desbată continuu cu alte organe subalterne, sau că rezolvirea poștei se amână cu o zi, numai ca tu să poți merge la pescuit, sau la vânat, sau într'alte treburi particulare, li se va părea, că sunt neglijanți din partea ta și vor începe a se cugetă, că oare câtă vreme să o mai sufere aceasta. Dacă un medic amator de sporturi, și-ar încredința pacienții continuu ajutorului său, s'ar trezi nu peste mult, că îl cercetează puțin pacienți.

Dar de o astfel de recreare nici nu este nevoie așa de arzătoare. E drept, că domnul Pungescu cu fiecare ocazie, accentuiază, că el e robul mesei de scris, că nu există în Bănești nici baremi o calfă de păpucar sau de tapițer, care să fie legat de slujbă continuu și zi de zi, ca și funcționarul de bancă; numai cât Domnul Pungescu uită, că munca lui deși e permanentă, dar în schimb e de cea mai scurtă durată. Pe ușă stă scris: «Oarele de cassă dela 10—3», și din acest timp scurt domnul Pungescu mai cheltuieste încă o oară cu prânzul. Din cele 24 de oare ale zilei, abia petrece deci în slujbă 5 oare, pe când timpul de lucru al acelor pe care-i invidiază, se apropie mai mult de 10 decât de 5. Ei din cele 52 de săptămâni lucrează cel puțin 20, el numai 10. Viața lui de muncitor, în comparație cu a celorlalți, corăspunde la niște mici sărbători.

Intrebi, că oare n'ar fi recomandabil, ca în zile de târg și de sărbătoare, să te mai amesteci printre clienții tăi din provincie, dacă nu din alte motive, cel puțin să dai mâna cu ei și să-i întrebi de sănătate, de mersul vremii și de starea sămănăturilor. Crezi, că în modul acesta vei afla ici-colea câte ceva de interes despre unii clienți și cunoscuți și în special despre aceia, cari îți sunt datori. Nu este consult a povestii, nici chiar pe șoptite, în pieța deschisă, despre starea materială și viitorul oamenilor. Despre astfel de lucruri se poate vorbi numai în biroul institutului și și acolo numai cu ușile închise, pe când despre vreme și despre sămănături se poate vorbi ori cât de mult și afară de bancă.

La bancher afacerile nu cer ca să meargă între clienți, în public, ci publicul vine la el. Nu aleargă după depuneri și nici nu se duce la nimeni, ca să

se roage să ia dela el bani împrumut.* Am arătat deja mai înainte că partidele trebuie să vină la bancher și nu întors, simplu din motivul, fiindcă altcum afacerea de bancă s'ar face imposibilă și s'ar da de mal. Iar fiindcă aceasta este așa, publicul poate pretinde cu tot dreptul, ca banca să fie continuu în plină funcțiune, iar în acest scop și pentru a asigura aceasta, directorul trebuie să fie în zilele de lucru și în oarele de oficiu întocmai atât de fix în cancelarie ca și mesele de scris sau ghișeul de cassă.

Intrebi, că dacă ești nevoit să-ți petreci tot timpul în birou, cum vei fi în stare să «desvolți» afacerile. Numai cât afacerea de bancă este o afacere, care trebuie «desvoltată» cu mare precauțiune.

Spre exemplu, a stăruii pe lângă clientul celorlalte bănci să-și mute contul la banca ta, însemnează, întrebându-l o expresiune domoală, vecinătate rea. Ba zic altceva, ar fi o mare greșală, căci și banca contrară ar putea urma așa, și s'ar pune în praxă principiul cap pentru cap, dinte pentru dinte; s'ar desvoltă o luptă înverșunată dăinuitoare, care ar lăsa pe urma ei răni împrumutate și veninoase. Nu uită maxima: cine locuiește în casă de sticlă, să aibă de grije, să nu arunce încoace și încolo cu pietrii.

Dar mai am încă o observare. Dacă cineva la îndemnul și stăruințele tale își transpune contul la institutul tău, atunci de bună seamă, că nu se va mulțami numai cu favorurile avute până acum, ci va pretinde tot mai multe, chiar și numai pe motivul că l-ai înduplecat să-și schimbe bancherul. Și cu greu cred, că-i vei putea refuza o astfel de cerere, ori și cât ar contrazice convingerilor tale.

Clienții a căroră simpatie și bunăvoință ai reușit să o câștigi, ajutați de acționarii tăi din localitate, în cursul vremii se vor îngriji, să-ți aducă cât mai multe afaceri noi, dacă peste tot vor avea ce aduce, fără ca tu însuși să te urnești din loc și să ajungi în conflicți neplăcute cu vecinii tăi.

Nu te lăsa sedus, de a te ocupa afară de oarele oficioase cu acvirea și încheierea de afaceri. Îndată ce au trecut oarele oficioase și ți-ai încuiat cassa, încuiești totodată și ușile creierilor pentru afacerile oficioase și lasă-le încuiate până a doua zi dimineața. Chiar și dacă ai avea pretensiuni dubii, nici cu acelea să nu-ți frământă creierul și să-ți conturbi liniștea nopții. Nu vor deveni mai bune, dacă îți strică somnul. Un scriitor englez zice: «Desbracă-ți gândurile deodată cu hainele. Dacă porcezi astfel odihna îți va da putere de muncă și munca îți va îndulci odihna».

Vieța privată. Mulți sunt necăjiți și critica sistemul de spionaj, introdus și sprijinit și de direcțiunea ta, cu privire la vieța privată a funcționarilor și impiegatilor, ba sistemul acesta nu-ți convine nici ție. Nu doar pentru că te-ai teme de control, fie acesta ori și cât de sever, ci numai pentru că supraveghierea aceasta este deositoare.

Nu-i exagerare aceasta? Precauțiunea nu însemnează numai decât suspiciune. Dacă d. ex. un străin îți prezintă o acreditivă și pretinzi dela el o legitime, nu-i este permis ca numai decât să presupună, că-l consideri de un șarlatan. Întrebarea ta se bazează pe uz. Sau dacă inspectorul filialelor vine și controlează calculările, precum și aceea că oare con-

* Adeca în Anglia. La noi și mai cu seamă în capitală și și în provincie s'a instăpănit obiceiul de a se umbla în dreapta și în stânga și afară de oarele de oficiu după afaceri, îndeosebi după depuneri. *Nota traduc.*

sună saldul de cassă cu cărțile, de sigur că nici prin gând nu-ți poate trece, ca să-l bănuiești, că are ceva gânduri ascunse și trage la îndoială corectitatea ta. Dacă controlează mai amănunțit calculările nici nu se cugetă să descopere vre-un manco. Controlul este la ei un obicei. Și în fine a griji, a fi cu atențiune nu însemnează a suspicioasă. Esența îi este a ține ochii și urechile deschise. Nici tu nu pretinzi dela directori și dela controlorii tăi, ca să-și închidă aceste organe. Sunt anumite văluri, prin cari nu poate pătrunde nici chiar privirea scrutatoare a controlorului, dar dincoace de acestea direcțiunea este în drept a supraveghia vieața privată a funcționarilor.

Din cauza convingerilor tale politice și religioase nu vei avea neplăceri, presupunând că acestea ți le ții numai pentru tine. Directorii nu te întrebă nici când, că de ce confesie ești și nici aceea, că la care partid politic aparții, respective că cu cine ai votat la alegerile de deputat.* Dar este cu totul altceva, dacă cineva își are părerea lui, pe cari voiește să și le răspândească. Prin urmare îndată ce un director sau un funcționar joacă rol de conducător sau devine un partizan politic fervent și pronunțat al unui partid atunci direcțiunea cu tot dreptul îi poate atrage atențiunea, că astfel de izbucniri nu cadrează cu postul de director de bancă și nici nu se cuprind între serviciile, pentru cari primește leafa. După cum am mai amintit mai de multeori, afacerea de bancă nu aparține nici unui partid politic, ci banca lucrează cu tot felul de oameni.

Pe direcțiune nu o impoartă nici ședințele, nici obiceiurile și nici dorințele directorilor, câtă vreme prin ele nu se neglijează oficiul, dar dacă depășesc rațiunea și marginile buneii cuviințe, direcțiunea are datorința să intervină. Dacă spre exemplu modul său de traiu e de tot nefiresc, și cheltuielile sale, evident, mai mari cu mult decât salariul, direcțiunea este obligată să-l tragă la răspundere, căci pe lângă un astfel de traiu din două posibilități una trebuie să urmeze: sau este silit, pentru a-și acoperi lipsurile proprii să se atingă de banii oficioși, se înțelege în speranță, că cu vremea îi va putea restitui; sau va fi necesitat să facă datorii pe la clienții băncii tale și să cauzeze băncii rușine, îndată ce se ivește falimentul neînconjurabil.

Indrumări dela centru. Adeseori corpul funcționarilor se simte jignit în ambiția sa prin circularele, cari se trimit dela centru filialelor, privitor la afaceri și la manipulația internă dela banca ta. Consideră de exemplu de o mare nedreptate, dacă li-se pun în vedere pedepse aspre în caz de repetare a unor anumite iregularități, pe cari de altcum ei nici când nu le-au comis. Numai cât circularele nu sunt solii adresate la persoană. Iregularitățile de cari amintește circularul probabil, că s'au întâmplat la una sau alta dintre filiale, și avertismentul este adresat aceluia, pe cari îi privește. Dar membrii corpului funcționarilor fac foarte rău când presupun, că fiecare circular lansat dela centru este menit pentru edificarea altuia. Poți fi sigur, că centrala nu lansează îndrumări superflue. Funcționarii din Bănești în interesul lor propriu vor face deci mai bine dacă se vor conformă întru toate acestor îndrumări sosite la filiale dela centru.

O bancă în plină funcțiune formează partea constitutivă a unei organizații mari și complicate. Dacă, fie directorul, fie cel din urmă practicant, din întrelăsare sau din neglijență comit vre-o greșală,

ușor se poate împiedeca întreg mecanismul. Dacă spre exemplu bilanțul semestral din greșala sau neghiobia vreunui funcționar întârzie numai cu o zi aceasta poate avea consecuențe grave pentru respectivul.

Mare parte din lucrările tale de bancă reclamează o muncă mecanică, de regulă simplă și ne-complicată, cari trebuie săvârșite grabnic și temeinic. În birou mai bucuri rezolvi o afacere direct, decât pe căi indirecte. Mai există încă și azi bănci, cari mențin sistemele vechi, la cari contabilitatea și socotelile reclamează o grămadă de muncă superfluă dela funcționari. Dacă acum printre funcționari se află unul, care din zece poziții de contabilitate, face superfluă fie și numai una, acela se poate considera de un mare binefăcător al branșei sale și merită toată recunoștința colegilor săi. Conspecțele, cărțile și contările superflue încordează creierul, prelungesc oarele oficioase și sporesc numărul greșelilor.

(Va urmă).

DIN REUNIUNI.

Două expoziții.

Credem că facem un lucru bun, dând loc următorului raport asupra celor două expoziții anunțate în numărul trecut al revistei noastre. Dacă nu pentru altceva, aceste rapoarte sunt menite să servească măcar ca un îndemn de propagandă și activitate sistematică pentru dezvoltarea și progresul agriculturii țaranului nostru și pentru îmbunătățirea situației igienice a acestuia. Pentru că expozițiile sunt, în adevăr, dovezi faptice de lucrare în această direcție. Și cum expozițiile sunt așa de rari la noi și cum ele au un rol de mare importanță pentru ameliorarea bunăstării poporului, — relevăm cu bucurie, în șirele următoare, darea de seamă asupra: *Expoziției de vite și a expoziției de copii*, ambele aranjate de «*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului*».

I. Expoziția de vite, a XXII-a de acest fel, a fost ținută Duminecă în 26 Octomvrie nou în comuna *Alțina*. Din partea comitetului Reuniunii au participat la expoziție domnia: *Nicolae Iosif*, încredințat cu conducerea expoziției, *Teodor Andreiu* și *Romul Perian*.

Reprezentanții Reuniunii agricole, sosiți din Sibiiu, au fost întâmpinați sărbătorește în capul comunei și conduși, după o bineventare din partea părintelui Petrișor și răspunsul dlui Iosif, la locul destinat pentru expoziție, în Târgul vitelor.

La expoziție au participat, din partea comitatului, dl *Árpád Mihály*, viconotar comitatens, din partea cercului dl pretor și dl veterinar din Nocrichiu.

Inteligența noastră din acele părți și poporul au fost bine reprezentați.

Cu vitele a luat parte la expoziție poporul nostru din comunele: *Alțina*, *Ilimbav*, *Marpod*, *Nocrichiu* și *Hosman*, expunând în total 84 de vite și un număr mărișor de oi.

Expoziția a fost deschisă de dl *Nicolae Iosif*, urmându-se apoi la constituirea juriului și la examinarea specială a vitelor și oilor.

Examinarea terminată, juriul s'a retras și a stabilit lista celor de premiați.

Mai înainte de a se face distribuirea premiilor dl *Nicolae Iosif* a ținut o prelegere populară instruc-

* Aceasta bineînțeles e numai în Anglia și nu și pe la noi.

Nota traduc.

tivă, pe înțelesul tuturor, ascultată cu mare atențiune de întreagă adunarea. Dsa a tratat despre *cultura rațională a vitelor, în legătură cu cultura pământului* și cu alți *rami agricoli*, a arătat ce e bun și ce e rău în economia noastră, și a tras concluziile asupra întrebării cum ar trebui să se saneze relele existente.

A urmat apoi distribuirea premiilor, în sumă de K 300, împărțându-se de premii aproape toți expozanții, unii cu premii de câte K 10, alții cu premii mai mici, până și de câte K 2.

Vitele expuse au fost, în genere, bune, și aproape toate vrednice de premiat.

Afară de premiile în bani s'au mai distribuit și cărți din Biblioteca Reuniunii de agricultură și din aceea a «Asociațiunii».

Lucrările expoziției s'au sfârșit la orele 4 d. a., prin un cuvânt de încheiere din partea prezidentului expoziției.

A urmat masă comună, la care s'au ridicat toate din partea prezidentului și a altor participanți.

Expoziția a reușit bine. Astfel și ea va avea urmările așteptate, ca și acele ale celor 21 expoziții precedente, aranjate de Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului, anume: îmbunătățirea soiului de vite și prin ele promovarea bunăstării poporului nostru.

II. Expoziția de copii. În șirele următoare prezentăm o dare de seamă asupra *Expoziției a VIII-a de copii*, aranjate tot de «Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului». Această expoziție s'a ținut anul acesta în comuna *Răhău* (lângă Sebeșul-săsesc) la 27 Octomvrie n. (serbătoarea cuvioasei Paraschiva). Comitetul Reuniunii a fost reprezentat la expoziție prin domnii: *Victor Tordășianu*, secretar, și dnii *Romul Simu*, membru în comitet, ca prezident al expoziției și dl *N. Cârpenșanu*, paroh în Răhău. Ca oaspeți din Sibiu au luat parte: d-na *Eugenia Tordășianu* cu fiica sa *Miorica* și dl *P. Iovescu*, apoi dl fotograf *Emil Fischer* cu un asistent al său; din Sebeșul-săsesc au participat: dl protopresbiter *Sergiu Medean*, dl medic *Dr. Atanasiu Moga* etc., iar comuna *Răhău* a fost reprezentată, cu mic cu mare.

Membrii comitetului au fost așteptați înaintea impozantului edificiu școlar, întâmpinați fiind de către domnul paroh *N. Cârpenșanu* cu cuvinte alese și răspunzându-i domnul *Simu*.

Expoziția a deschis-o, în curtea școlii la orele 11½, domnul *R. Simu*, prin o vorbire, în care a arătat cum lucrează «Reuniunea agricolă» pentru binele poporului și îndeosebi a arătat însemnătatea expozițiilor de copii pentru îmbunătățirea stărilor igienice și culturale ale țaranului român.

A vorbit apoi domnul *V. Tordășianu*, după care s'a constituit juriul, alegându-se prezident domnul *Dr. Atanasiu Moga*. Numărul copiilor, cari aveau să iee parte la expoziție, fiind de 180, juriul a fost împărțit în trei secții și anume secția I-a pentru grupa de copii dela 1—2 ani, secția a II-a pentru copiii, dela 2—3 ani și secția III-a pentru copiii dela 3—4 ani.

Mamele cu copiii de expus au trecut în două sale ale școlii, iar o secție a rămas în curte, toate 3 secțiile procedând separat la examinarea copiilor. La sfârșit toate 3 secțiile juriului s'au întrunit, compunând, pe baza notițelor făcute, lista copiilor de premiat.

D-nul *Dr. Moga* a ținut o prelegere poporală cu privire la *Igiena copilului*.

D-nul *V. Tordășianu*, înainte de distribuirea premiilor, a ținut o prelegere, insistând pe larg asupra mai multor scăderi, cari ar trebui înlăturate în creșterea copiilor. A arătat, în cuvinte frumoase, cum părinții ar trebui să-și deie copii la *meserii* și le-a promis tot sprijinul său în această direcție.

Se făcuse 4 ore d. a. când s'au sfârșit lucrările expoziției, care a reușit foarte bine.

Copiii expuși au fost sdraveni, frumoși și bine curății. Din ei au fost premiați 60 băieți și fetețe cu premii de câte 2—10 coroane distribuindu-se în total K 200, datorite de către: «Reuniunea de agricultură» K 50, comuna politică *Răhău* K 20, comuna bisericească *Răhău* K 50, (anticipați în contul institutului «Sebeșana din Sebeșul-săsesc»). Institutul «Agricola» din Sebeșul-săsesc K 50, și «Vorschussvereinul» tot de acolo K 30. Ajutor a promis și institutul «Takarék-péntár»-ul. Cu K 20, datorite de Reuniunea agricolă, s'a pus temelie unui *fond pentru ajutorarea femeilor lăuze sărace din comuna Răhău*, dându-se în îngrijirea bisericii.

S'a mai dăruit unei femei sărace un rând complet de haine model pentru înfășatul copiilor, arătându-le d-na *Tordășianu* cum trebuie să se facă înfășatul pentruca să aibă urmări în adevăr bune pentru creșterea și sănătatea copiilor.

S'au distribuit și cărți, mai ales de cuprins igienic, datorite de comitetul «Asociațiunii». În cursul timpului, dela orele 12—4 d. a., d-nul fotograf *Fischer* a făcut diferite fotografii: a copiilor premiați, a mamei cu copiii în brațe și a juriului, apoi diferite fotografii de grupe de tineri, juni (ficioși și fete), bărbați, femei, bătrâni etc., toate însemnate din punct de vedere etnografic ș. a.

La urmă s'a dat o masă comună, unde s'au ținut vorbiri instructive pentru cei prezenți.

La orele 5 d. a. membrii comitetului Reuniunii s'au înapoiat la Sibiu. De încheiere amintim, că frunțașii comunei *Răhău* și-au făcut pe deplin datoria pentru isbutirea expoziției de copii.

Fie că această expoziție să aibă efectele cele mai salutare pentru viitorul comunei *Răhău* și ca ea să fie un îndemn și pentru alte reuniuni de a aranja asemenea expoziții, promovând prin ele stările igienice și lucrând la îmbunătățirea condițiilor de traiu ale poporului nostru de pretutindeni.

Un membru al „Reuniunii rom. de agric. din comit. Sibiului“.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Recolta de struguri.

Din raportul oficial al ministerului ungar de agricultură despre situația viticolă din țară cu Octomvrie, extragem următoarele:

Cercul Budapesta. Culesul s'a început, ba pe alocurea s'a și terminat. Mustul e slab în ce privește calitatea și puțin; cea 2—15 hl. la jugăr. Prețul mustului 36—52 cor. de hectolitr.

Cercul Szekszárd. Culesul e terminat cu rezultate: la deal 6 hect. la șes 11—12 hectol. de jugăr. Mustul e de calitate mijlocie sau submijlocie și se vinde cu 30—46 cor. hectolitrul.

Cercul Pécs. Culesul e terminat și recolta e, în general luat, mijlocie. Conținutul de zahăr la strugurii culeși acum mai târziu este între 15—19% pe când la cei culeși mai de timpuriu de abia 12—15%. Mustul s'a vândut până acum, în cantități mai mici, cu 36—55 cor. pro hectolitru.

Cercul Tapolca. Recolta de struguri este în general mijlocie. Timpul uscat din urmă a îmbunătățit mult calitatea, dar cu toate acestea conținutul de zahăr de regulă e sub 15%. Prețul mustului e foarte variat. S'a vândut între 36—60 cor. per hectolitru.

Cercul Pápa. Rezultate mijlocii în ce privește calitatea dar, cantitativ, slabe. Conținutul de zahăr variază între 12—19%.

Cercul Sopron. Cam aceeași situație. Mustul se vinde aici cu 38—60 cor. per hectolitru.

În **cercul Pozsony** rezultatele sunt în ce privește cantitatea foarte diferite: dela 3—25 hectol. la jugăr. Mustul are un conținut de zahăr între 15—19% și se vinde cu 44—54 cor. per hectolitru.

Cercul Balassagyarmat. Culesul s'a început. În parte s'a cules și mai din vreme în urma timpului nefavorabil, ceea ce a stricat calității. Recolta va fi slăbuță în ce privește cantitatea. Conținutul de zahăr al mustului e de 15—20%. Mustul se vinde cu 48—56 cor. per hectolitru.

În **cercul Eger și Miskolcz**, recolta e slăbuță în toate privințele. În cel dintâiu a dat jugărul 10—12 hectolitri, în al doilea, în mediu, 6 hectol. Conținutul de zahăr în cercul Miskolc e de 13—17% și mustul se vinde cu 36—50 cor. hectol.

Cercul Tarczal. Culesul s'a început pe la 20 Octombrie. Rezultatele de până acum sunt slabe. Pe unde a fost ajuns ghița, înghețul și peronospora, astfel pe hotarele comunelor Tokaj, Tarczal și Bodrog-Keresztur de abia se poate vorbi de recoltă. S'au cules dela 2—8 hectol. la jugăr. Prin alte părți însă s'au recoltat până la 30 hectol. de pe un jugăr. Strugurii culeși mai de timpuriu sunt de slabă calitate.

Cercul Beregszász. Culesul e în curgere cu rezultate: 6—8 hectol. de jugăr. Calitate mijlocie. Mustul conține 15—18% zahăr și se vinde cu 36—44 cor. hectol.

Cercul Sătmar (comitatele Sătmar, Sălăgiu și Ugoșsa). Rezultate slabe în toate privințele. Conținutul de zahăr al mustului 13—18%.

Cercul Bihardiószeg (comitatele Bihor și Hajdu). Timpul uscat din urmă n'a prea putut îndrepta mult și astfel rezultatele de până acum ale culesului sunt slabe: 5—6 hectol. la jugăr, având mustul cca 14—15% zahăr.

Cercul Miniș (com. Arad). În ținutul Minișului rezultatele sunt slăbute-mijlocii, pe când în jurul Magyarád-ului mijlocii. Mustul de grădină se vinde cu 24—25, pe când cel de deal cu 32—40 cor. per hectol.

Cercul Biserica-albă (comitatele Bácsbodrog Torontal, Timiș și Carașseverin). Culesul e terminat. Rezultatele variază după așezarea locului de producție între 10—25 hectol. de jugăr. Mustul de deal are un conținut de zahăr de 15—18% pe când cel de șes de abia 13—15%.

Cercul Kecskemét. Rezultatele sunt cantitativ și calitativ cât se poate de variate: dela 0—65 hect. la jugăr și cu un conținut de zahăr dela 10—20%. Prețul încă variază, la must, între 24—50 cor. per hectol.

Cercul Diciosânmartin (comit. Târnava-mare și mică și Odorheiu): Culesul s'a început. Rezultatele de până acum sunt și cantitativ slabe sau mijlocii-slabe. Conținutul de zahăr al mustului de 14—16%. Mustul se vinde cu 50—60 cor. per hectolitru.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 30 Octombrie 1913.

Reducerea etalonului la Banca imperială germană, cu care ne ocupăm și la alt loc, n'a exerciat asupra pieței internaționale de bani nici o influință. În London încordarea pieței de bani se menține și nu este eschis să urmeze o nouă urcare a ratei. În Paris situația este neschimbată. Discontul privat a cotate în Berlin $4\frac{5}{8}\%$, în London $4\frac{15}{16}\%$ și în Paris 4% .

Nici asupra pieței interne de bani n'a avut nici o influință reducerea etalonului din Berlin. Afacerile și cererile de bani sunt minimale și în general dominează depresiunea. Discontul privat cotează între $5\frac{11}{16}\%$ — $7\frac{1}{4}\%$ după bonitate și scadența materialului.

CRONICĂ.

O voce engleză asupra finanțelor monarhiei. Revista mondială engleză „The Economist“ într'un număr recent al ei supune unei critici aspre situația financiară a monarhiei noastre, imputând cercurilor conducătoare de aici, că prin horende de investiții improductive făcute pentru armată au creat în ambele țări dualiste situații insuportabile financiare și economice, provocând adânci nemulțămiri în poporație. În fața novelor împrumuturi, de cari are nevoie monarhia critica aspră a revistei engleze a atins penibil cercurile conducătoare a monarhiei, cari se și nizuiesc a combate, în ziarele mondiale aserțiunile lui „The Economist“. Cu chestiunea aceasta, firește se ocupă și ziarele maghiare aproape de guvern. Astfel „Budapesti Hirlap“ într'un prim articol intitulat „Precupețe în piața de bani“ atribuie articolul din „The Economist“ dreptul machinațiilor naționalităților, din întâmplare însă nu Românilor, ci panslavorilor, instigați de Rusia.

*

O bancă maghiară — pe ducă. „Magyar Országos Vasutas Takarékpénztár“ în contra căreia s'au ivit în anii din urmă atâtea nemulțămiri și plângeri și din partea unor bănci mai mici a noastre este pe ducă. Va hotărî licuidarea, mântuind pe seama acționarilor 40% a capitalului social. Iată explicarea zorului mare cu care și-a încasat pretensiunile de pe la băncile noastre, cari au avut imprudența a intra în legătură de afaceri cu acest institut.

S U M A R.

Cursurile și prelegerile populare. — Situația financiară. — Pensiunea funcționarilor de bancă. — Bancherul din provincie. — Din reuniuni: Două expoziții. — Agricultură: Situația agricolă. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: O voce engleză asupra finanțelor monarhiei, O bancă maghiară — pe ducă.

Constantin Popp